

Instruktion

Framtagen av: Medicinskt ansvariga sjuksköterskor	Sökord i diariet:	Giltig fr.o.m. 2016-05-30
Fastställd av: Medicinskt ansvariga sjuksköterskor	Målgrupp:	Giltigt t.o.m. Kontinuerligt
Fastställd år: 2010-05-03	Diarienummer: VON 2016/00482 779	

Syrgaskoncentrator

Innehållsförteckning

1.	INLEDNING.....	3
2.	SYFTE	3
3.	ANSVAR	3
	3.1 Vårdgivare	3
	3.2 Medicinskt ansvarig sjuksköterska.....	3
	3.3 Verksamhetschef/områdeschef.....	3
	3.4 Hälso- och sjukvårdspersonal	3
4.	SYRGASKONCENTRATOR	4
	4.1 Underhåll, kontroll och felanmälan	4
	4.2 Utbildning, transport och förbrukningsmaterial	4
	4.3 Kontaktpersoner	4
5.	PLACERING	5
6.	ANVÄNDNING	5
7.	SKÖTSEL.....	5
8.	ÖVRIGT	6
9.	FELSÖKNING	7

1. INLEDNING

Oxygen, eller syre, är en förutsättning för livet.

Syrebrist har en skadlig inverkan på kroppens organ. Även höga halter av syre i inandningsluft och vävnader kan vara skadligt. Andningssyrgas är ett läkemedel som läkare ordinerar individuellt till varje patient. Vid kroniskt behov av syrgas utprovas behandling och utrustning individuellt till patienten via behandlande läkare.

Patienten får då en egen syrgaskoncentrator förskrivna till sig.

Ibland kan en patient behöva tillfälligt syrgas. Detta ordinerar även då alltid av läkare.

2. SYFTE

Syftet med syrgasbehandling är att förbättra syrehalt i blodet och förbättra de inre organens syresättning, det vill säga göra det som den sjuka lungan inte längre klarar.

3. ANSVAR

3.1 Vårdgivare

Landstinget leasar syrgaskoncentratorerna av Centrum för medicinsk teknik och IT, Region Östergötland. CMIT förvaltar syrgaskoncentratorerna samt sköter service och underhåll enligt särskilt avtal med regionen. Koncentratorerna är placerade på vissa bestämda särskilda boenden enligt lista på Norrköping kommuns intranät. Vård- och omsorgsnämnden tillgodoser sitt vårdgivaransvar genom att tillse att skriftliga instruktioner och rutiner för syrgaskoncentratorerna upprättas, görs kända och efterlevs.

3.2 Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Medicinskt ansvarig sjuksköterska ska upprätta direktiv för läkemedelshantering och instruktioner för syrgaskoncentrator samt göra dem tillgängliga för verksamheten.

3.3 Verksamhetschef/områdeschef

Verksamhetschef/områdeschef ansvarar för att utifrån direktiv för läkemedelshantering och instruktioner för syrgaskoncentrator upprätta skriftliga rutiner, användarjournal samt tillse att dessa är kända och efterlevs i verksamheten.

3.4 Hälso- och sjukvårdspersonal

Hälso- och sjukvårdspersonal ska känna till direktiv för läkemedelshantering och instruktioner för syrgaskoncentrator. Direktiv, instruktioner och rutiner ska följas av all hälso- och sjukvårdspersonal.

4. SYRGASKONCENTRATOR

4.1 Underhåll, kontroll och felanmälan

En syrgaskoncentrator är en medicinteknisk utrustning vilket innebär att den som har ansvar för utrustningen även ansvarar för förebyggande underhåll och kontroll. Region Östergötland leasar syrgaskoncentratorerna och ansvarar därmed för förebyggande underhåll och kontroll. Syrgaskoncentratorerna är utplacerade på särskilda boenden i kommunen enligt fastställd lista, se intranätet.

Vid tekniskt fel

Vardagar kl. 8.00–16.00 Ring tekniker på 010-103 55 56 eller 010-103 63 69
Kvällar, nätter och helger: I samråd med jourhavande läkare besluta om vilka åtgärder som behöver vidtas för den enskilda patienten

För vård och skötsel av koncentratorn ansvarar den enhet där koncentratorerna är placerad. Skriftliga rutiner ska upprättas på enheterna för hur koncentratorerna ska skötas utifrån användarmanual och instruktion. Ansvaret för att skriftliga rutinerna upprättas har verksamhetschef/områdeschef.

4.2 Utbildning, transport och förbrukningsmaterial

Kontinuerliga utbildningen för handhavande och skötsel ombesörjs av respektive enhet. Skriftligt utbildningsmaterial ska finnas för information och utbildning vid delegering. Syrgaskoncentratorerna ska vid behov flyttas mellan enheter och områden. Enheterna ansvarar själv för transport av syrgaskoncentratorer mellan kommunala enheter och/eller privata utförares enheter. Inga särskilda ansvarsregler gäller för transport av syrgaskoncentratorer. Verksamhetschef/områdeschef ansvar för att skriftligt utbildningsmaterial och skriftliga rutiner finns för flytt mellan enheter.

Förbrukningsmaterial beställs och bekostas av den enhet som använder koncentratorn.

4.3 Kontaktpersoner

De särskilda boenden som har en syrgaskoncentrator placerad på enheten har utsett en kontaktperson enligt lista på intranätet. Vid byte av kontaktperson ska detta anmälas till medicinskt ansvarig. Kontaktpersoner för övergripande frågor kring syrgaskoncentratorer är utsedd medicinskt ansvarig sjuksköterska och kontaktpersoner enligt lista på intranätet.

5. PLACERING

Se till att koncentratorn står minst 15-30 cm ifrån väggar, möbler och i synnerhet gardiner som kan hindra tillräckligt luftflöde. Förlängningssladdar och elektriska adaptrar får inte användas.

- Koncentratorn skall stå öppet och luftigt.
- Får inte stå i våtutrymme.
- Får inte stå nära element.
- Får inte stå på något mjukt och tjockt utan att det finns en ordentlig luftspalt emellan golvet och koncentratorn. Risk för överhettning annars!

6. ANVÄNDNING

- Ställ koncentratorn på en plats i rummet där den kan ta in luft utan hinder.
- **Läs hela den användarhandbok**, som ska finnas i anslutning till syrgaskoncentratorn på enheten, innan nätsladden ansluts.
- De varningar som finns beskrivna i användarhandboken ska vara kända före användning av syrgaskoncentratorn.
- Enhetens rutin för syrgashantering samt informationen om oxygenbehandling Vårdhandboken ska vara känd innan behandlingen påbörjas.
- Följ beskrivningen i bruksanvisningen när du ansluter näskanylen till syrgasutloppet.
- Vid användning av syrgaskoncentrator behövs oftast inte någon luftfuktare eftersom luften innehåller tillräckligt med fuktighet enligt Centrum för medicinsk teknik.
- **Ändra inte på syrgasflödet utan läkarordination** då det kan vara förenat med livsfara för patienten.

7. SKÖTSEL

- Koncentratorn kopplas bort från vägguttaget innan den rengörs.
- Svart filter – Tag loss filtret ifrån koncentratorn genom att ta ett ”nyptag” i filtret och dra. Dammsug eller diska filtret 1 – 2 gånger per vecka vid användning samt vid behov. Använd vatten och mildt diskmedel. Låt filtret lufttorka, krama men vrid inte ur vattnet. Sätt aldrig tillbaka ett fuktigt filter.

- ”Grimman” byts för varje patient, minst var 14:e dag för en och samma patient, samt vid behov.
- Slang (15 m) och kopplingsstycken byts i samband med service, samt vid behov. Om fukt uppstår i slangen kan detta bero på att golvet/marken är kall. Byt slang!
- Vid användning av fuktflaska ska bruksanvisningens anvisningar följas. Fuktflaskan ska dessutom sköljas ur dagligen. Koka upp kranvatten och låt svalna innan du fyller flaskan upp till flaskans markering. Flaska och lock diskas minst 1 gång/vecka.
- Använd regelbundet en fuktig trasa för att torka av koncentratorns ytterhölje. Dra alltid ur elkontakten före avtorkning. Kontrollera att inte flödesinställningen har rubbats vid torkningen.

8. ÖVRIGT

- **Öppen låga eller rökning får inte förekomma** i samband med syrgasbehandling.
- Ställ aldrig vätskor på eller nära koncentratorn.
- Olja/fett på/i koncentratorn får inte användas.
- Hudlotion, cerat, läppstift eller liknande ska användas i samband med syrgasbehandling.
- Vid irriterad hud och torr nässlemhinna kan AD-droppar olja, Fenazon nässalva 5 % och Nozoil användas. Syrgasgrimmor av mjukare slag finns och vid skavsår bakom öronen kan öronskydd användas. Vid muntorrhet kan salivstimulerande sugtablett, munspray, mungelé eller tuggummi erbjudas.
- Tänk på att nedsatt syrehalt i blodet kan ge försämrad koncentrations- och reaktionsförmåga.
- Stäng av koncentratorn när den inte används.

9. FELSÖKNING

Vid fel på koncentratorn, kontrollera först:

- Glappkontakt? Sitter kontakten i ordentligt?
- Har någon propp gått?
- Dåligt flöde? Kan bero på veck på slangen/grimman eller att de trasslat ihop sig.
- Läckage vid fuktflaskan? Kontrollera att locket är påskruvat rätt.
- Dåligt med bubblor i flaskan? Kontrollera om lilla filtret i flaskan är igenkalkat. Enklast kontrolleras detta med att byta flaska eller om sådan saknas, ta bort filtret.
- Finns det brandvarnare i hemmet? Kontrollera att det inte är batteriet i den som håller på att ta slut. Den har ungefär samma ljudsignal.

Larm och felsökning beskrivs i den Användarhänvisning som är fäst vid koncentratorn. Ta del av detta och utför de åtgärder som anges.

Referenser

Patientinformation, 2015-11-09, Syrgasenheten Lungmedicinska kliniken

Universitetssjukhuset, 581 85 Linköping

Vårdhandboken

Användarhänvisningar, Resperonics